

DANSK KRONIK.

Det statistiske departement har i 1954 offentliggjort *kriminalstatistikken for 1951*. Da statistikken for 1950 ikke tidligere har været omtalt i NTfK, skal her fremhæves nogle af de vigtigste tal for disse to år sammenlignet med 1949.

Antallet af anmeldte *forbrydelser* var i 1949 111.600. Dette tal faldt i 1950 til godt 109.000, men steg i 1951 til 122.600. Svarende til denne bevægelse indtrådte der i 1950 et fald i antallet af *domfældelser* (efter borgerlig straffelov) fra 10.200 til 8.800 og derefter en stigning til 10.000. De sidstnævnte absolutte tal er i statistikken omregnet i forhold til befolkningstallet. Hvis man her alene holder sig til de mandlige domfældte, var der i årene 1949—51 henholdsvis 592, 512 og 584 domfældelser pr. 100.000 indbyggere over 15 år. Disse relative tal må ses på baggrund af de endnu højere tal for krigsårene (1943: 815) og de første efterkrigsår (et højdepunkt i 1947: 732), men tillige sammenlignes med det sidste „normaltal“: 381 i 1939 (omtrent svarende til gennemsnittet for 1930'erne). Det vil ses, at et fortsat fald i 1951 kunne have bragt tallet ned på ca. 125 % af førkrigstidens niveau. Hvad angår antallet af anmeldte forbrydelser, var tilnærmelsen til dette niveau endnu tydeligere: pr. 1000 indbyggere var der i 1939 21.5 og i 1950 25.6 anmeldte forbrydelser. Tallet steg til 28.5 i 1951.

Den relative anvendelse af de forskellige retsfølger har holdt sig nogenlunde konstant i årene 1949—51. Almindelig fængselsstraf er for mandlige domfældtes vedkommende idømt i 76.1 og 78.8 % af sagerne i 1950—51, hæftestraf i 8.9 og 7.2 % af tilfældene. Den samlede anvendelse af betingede domme er atter steget: til 34.5 % i 1950 og 37 % i 1951 (i forhold til samtlige domme). Særforanstaltningernes rolle er talmæssigt beskeden. Specielt om foranstaltninger efter straffelovens § 70 kan nævnes, at deres andel i samtlige domme steg fra 1.9 til 2.6 % i 1950, men faldt igen til 2.0 % i 1951.

Dansk Forsorgsselskabs årsberetning for 1953 indeholder en række oplysninger vedrørende anvendelsen af betingede domme etc. Antallet af personundersøgelser i henhold til straffelovens § 56, stk. 2, var i 1953 1247, hvilket er ca. 400 *mindre* end i 1952. Det oplyses, at nedgangen væsentligst er sket i provinsen. Der var kun foretaget personundersøgelse i halvdelen af forsorgsselskabets nye tilsynssager. Disse oplysninger understreger de betydelige praktiske konsekvenser, som det vil medføre at realisere straffelovskommissionens forslag om obligatorisk undersøgelse. Med hensyn til spørgsmålet om anvendelse af betinget dom med og uden tilsyn har det endvidere interesse at se, at ialt 1028 i 1953 har fået betinget dom med tilsyn af Dansk Forsorgsselskab; det samlede antal betingede domme har antagelig været godt 3.000 (det endelige tal vil senere komme i kriminalstatistikken for 1953). — Forsorgsselskabet har påbegyndt en grundig statistisk behandling af de forskellige grupper af sager og bringer i denne årsberet-

ning en række tabeller, der bl. a. belyser prøve- og tilsynstidens længde, forbrydelsens art, de idømte straffe, tilbagefald etc., alt i relation til forskellige aldersgrupper. Også brugen af særlige tillægsvilkår omtales; der har i 1953 været 110 vilkår om antabusbehandling, 56 opholds- og arbejdsvilkår og 20 vilkår om ambulans psykiatrisk behandling. Til tabellerne er føjet kommentarer. Årsberetningen vil således fra nu af give et nyttigt supplement til den officielle kriminalstatistik. Om prøve- og tilsynstidens længde oplyses, at der i tilsynssagerne i 1953 var fastsat en prøvetid på 3 år i 73 % af tilfældene og en tilsynstid på 3 år i 47.7 % (på 2 år i 39.7 %) af tilfældene. 5 års prøvetid og tilsynstid var fastsat i henholdsvis 12.4 og 3.9 % af dommene. Tallene fremhæver — skønt kun indenfor et udsnit af de betingede domme (tilsynssagerne) — tendensen bort fra de lange prøvetider.

Fængselsinspektør *K. Borgsmidt-Hansen* fortæller i årsberetningen om optagelseshjemmet „Lyng“, som i år har bestået i 50 år.

Justitsministeren har i folketinget fremsat *forslag til en færdselslov*. Forslaget bygger — med nogle ændringer — på det af færdselsudvalget udarbejdede udkast (se om udvalgsbetænkningen NTfK 1954 p. 270—71). Der er ikke i forslaget optaget nye regler om motorkørsel i spirituspåvirket tilstand. Dette er i motiverne begrundet med, at man bør afvente resultaterne af de nordiske forsøg angående alkoholpåvirkning og blodprøver, således at straffebestemmelserne senere kan tages op „til særskilt overvejelse i tilslutning til lovgivningen i de øvrige nordiske lande“.

Rigsadvokat *F. Pihl* fyldte 70 år den 23. november 1954 og gik af ved månedens udgang. Til hans efterfølger er udnævnt landsdommer *H. Olafsson*. Den nye rigsadvokat, der er 51 år, var statsadvokat ved højesteret fra 1941 til 1949 og har siden 1949 været dommer i østre landsret. Ved Dansk Kriminalistforenings årsmøde den 26. november 1954 blev den nye rigsadvokat indvalgt i kriminalistforeningens bestyrelse.

Knud Waaben.

NORSK KRONIKK.

På initiativ av byråsjef Signy Arctander i Statistisk Sentralbyrå har Byrået i samarbeid med bl. a. politimyndighetene i Oslo, Justisdepartementet og Institutt for kriminologi og strafferett tatt opp spørsmålet, som tidligere flere ganger har vært drøftet, om innførelse af politistatistikk (anmeldelsesstatistikk) i Norge. Forsøksvis vil slik statistikk bli opptatt for Oslo og antakelig en mindre by fra 1. jan. 1955. Fra det følgende år av er det meningen å la statistikken omfatte hele landet. Politistatistikken vil følge de samme hovedlinjer som den svenske, bortsett fra at den norske vil bli mindre detaljert.

For en tid tilbake ble det fremsatt proposisjon om bl. a. opphevelse av strl. § 379 som retter seg mot den som „tross påtalemyndighetens atvarsel fortsetter et offentlig forargelse vekkende samliv med en person av det annet kjønn“. I motsetning til de andre forslag til lovendringer som proposisjonen også inneholder (forslag om endring av reglene for betinget dom m. v.), har dette lovforslag blitt gjenstand for en viss offentlig debatt, og det norske Gallup-instituttet har spurt „et representativt tversnitt på vel 2300 norske kvinner og menn“: „Ifølge straffeloven er det straffbart for en kvinne og en mann å leve sammen hvis de ikke er gift. Det er forslag oppe om å sløyfe paragrafen, som aldri har vært brukt. Synes De det er riktig eller galt å sløyfe den?“.

23 pst. kunne ikke ta standpunkt til spørsmålet. Av de øvrige syntes 26 pst. at paragrafen burde oppheves, 74 pst. at den burde beholdes. I alle lag av befolkningen var det flertall for å beholde paragrafen. Noen flere menn enn kvinner ville sløyfe paragrafen.

En gutt i 20-årsalderen overfalt for en tid tilbake en ung, ham ukjent kvinne, som han en kveld hadde fulgt etter. Kvinnen døde som følge av slagene, og gjerningsmannen ble tiltalt for forsettlig drap etter å ha blitt mentalundersøkt av professor Ørnulv Ødegård og overlege W. Hoffmann. De sakkyndige kom til at siktede led av latent epilepsi og at han på drapsdagen fra tidlig om morgenen var i en demringstilstand. Bevisstheten var i gjerningsøyeblikket sterkt nedsatt, grensende til bevisstløshet. De sakkyndige tilrådte at siktede kom under medisinsk behandling på Rikshospitalet snarest.

Tiltalte ble frifunnet for såvel forsettlig drap som for legemsbeskadigelse med døden til følge, men ble sikret for 8 år. Han sitter nå i varetektsfengsel etter å ha vært en kortere tid på Rikshospitalet til undersøkelse. Bestemmelse om sikringsmiddel er ennå (medio november 1954) ikke truffet.

Departementet har utarbeidet en foreløpig oversikt over de personer som er innvalgt i barnevernsnemndene, som 1. juli 1954 avløste de tidligere verjeråd. Oversikten omfatter 715 av (745) kommuner og omfatter 3575 representanter. I alt er innvalgt 1669 kvinner og 1906 menn i nemndene. 109 kvinner er valgt som formann mot 606 menn. Mens det alt overveiende antall kvinner er husmødre, er prester, leger og lærere sterkt representert blant de mannlige medlemmene (med henholdsvis 270, 261 og 258 representanter).

Oslo politiforening har feiret 60-årsjubileum, og i den anledning er det ved Sigurd Rasmussen utgitt et jubileumsskrift på 286 sider: „Politimannen i Oslo — hans kamp og historie“. Boken, som er illustrert ved Harald Uggen, tar sitt utgangspunkt i Magnus Lagabøters bestemmelser om politiet og fører frem til våre dagers politiorganisasjon.

Kriminalstatistikken for 1951/52 samt Fengselsstyrets Årbok 1931—50 og statistikk for landssvik 1941—50 er kommet, se her ved nærværende tidsskrift s. 369.

Noen viktige utnevnelser er skjedd ved Oslo politi i 1954. Politimester Kristian Welhaven, som er gått av for aldersgrensen, er avløst av tidligere politiinspektør Sigurd Skalmerud. Kriminalsjef Fr. Kaltenborn er utnevnt til sorenskriver og i hans sted er kommet tidligere politiinspektør, Lars L'Abée-Lund.

Anders Bratholm.

SVENSK KRÖNIKA.

Under den fortgående översyn av rättegångsbalkens bestämmelser, som pågått sedan ett par år, har genom lag som trätt i kraft d. 1 juli 1954 tillämpningsområdet för användande av strafföreläggande vidgats. Nu kan straff upp till fyrtio dagsböter, i stället för hittills tjugu, av åklagaren föreläggas den misstänkte. Liksom hittills kan strafföreläggande endast användas för brott, varå icke kan följa svårare straff än böter. Genom den nya lagen borttages vidare förbudet att använda strafföreläggande mot den som ej fyllt 18 år.

Lagstiftningen om nyorganisationen inom fångvården¹⁾ trädde i kraft d. 1 oktober 1954. Härigenom genomföres bl. a. en långtgående decentralisering från fångvårdsstyrelsen till styresmännen för centralanstalterna inom anstaltsgrupperna. En utförligare redogörelse för innebörden av ändringarna kommer att lämnas i en särskild artikel i denna tidskrift.

Årets riksdag har fattat viktiga beslut inom nykterhetspolitikens område. Bl. a. har antagits en lag om nykterhetsvård som från d. 1 oktober 1955 skall ersätta 1931 års alkoholistlag. Den nya lagen siktar framför allt till att ingripande mot alkoholmissbrukare skall kunna ske på ett tidigare stadium än för närvarande. Ingripande enligt den nya lagen skall kunna ske redan då någon, ej blott tillfälligt, använder alkoholhaltiga drycker till uppenbar skada för sig eller annan. Skadan skall emellertid vara klart påvisbar i fysiskt, psykiskt, socialt eller ekonomiskt hänseende. Ingripandet skall vid sådant fall av alkoholmissbruk få karaktären av lindriga förebyggande åtgärder, s. k. hjälpåtgärder. För övervakning och tvångsintagning på vårdanstalt för alkoholmissbrukare skall samma förutsättningar som de i nuvarande lag uppställda i stort sett gälla. Läkareundersökning skall alltid föregå tvångsintagning. Om tvångsintagning beslutar länsstyrelsen. — Liksom för när-

¹⁾ Se NTfK 1953 s. 183.

varande skall polismyndighet i vissa fall provisoriskt kunna omhändertaga alkoholmissbrukare. Detta gäller främst dem som är farliga för annans personliga säkerhet eller eget liv, nämligen om faran är så överhängande att länsstyrelsens beslut om tvångsintagning ej utan våda kan avvaktas.

Enligt 25 kap. 7§ strafflagen skall ämbetsman som för brott förskyller böter dömas till suspension, om han genom brottet i avsevärd mån skadat det anseende som innehavaren av befattningen bör äga. Om ämbetsmannen med hänsyn till tjänstens särskilda beskaffenhet genom brottet visat sig uppenbarligen icke vara skickad att inneha tjänsten, får i sådant fall dömas till avsättning. Genom en numera lagakraftvunnen dom har den sistnämnda bestämmelsen tillämpats beträffande en biskop, vilken befunnits skyldig till ärekränkingsbrott, begångna innan han utnämnts till biskop. Omständigheterna var i korthet de, att vederbörande författat anonyma brev med ärekränkande innehåll, som spritts till ett stort antal präster med syfte att före det biskopsval, vid vilket han framförts som kandidat, påverka prästerna till hans förmån och till nackdel för andra kandidater. I domen uttalas, att ärekränkningarna icke kan anses som ringa om än domstolen icke finner dem förskylla frihetsstraff. Domstolarna fann omständigheterna vara sådana att med hänsyn till tjänstens särskilda beskaffenhet man borde döma till avsättning.

Till justitieråd fr. o. m. den 1 juli 1954 har utnämnts hovrättsrådet *Hugo Digman*. Under åren 1950—53 var han ledamot av straffrättskommittén.

Carl Holmberg.

Meddelelser.

DANSK KRIMINOLOGISK SELSKAB.

I samarbete med A/S ASA Filmudlejning arrangerede Dansk Kriminalistforening og Dansk Kriminologisk Selskab den 21. september en særforestilling i „Merry Teatret“, hvor medlemmerne fik forevist filmen „Vi er alle mordere“, et realistisk og stærkt virkende indlæg i debatten mod dødsstraf, som var udarbejdet af den franske instruktør og advokat André Cayatte.

Ved mødet den 20. oktober, hvortil også medlemmerne af Psykiatrisk Selskab var indbudt, talte kriminaldommer Harbou om „Nogle bemærkninger om mentalobservationer“.

Indlederen gjorde gældende, at systemet i sin nuværende form lider af alvorlige mangler, og trak problemerne meget skarpt op. Selvom det ville være ønskeligt, at den juridiske dommer havde et vist kendskab til psykiatriske problemer, så skal dommeren dog først og fremmest